

Balti Assamblee 45. istungjärgu

RESOLUTSIOON

Balti Assamblee,

tulnud kokku 22.–23. oktoobril 2026 Eesti Vabariigis Tallinnas oma 45. istungjärgule,

arutanud Balti Assamblee tegevuse tulemusi Eesti eesistumise ajal, aktuaalseid küsimusi ja Balti riikide koostööd ning regiooni julgeolekut,

tähistades Balti Assamblee 35. aastapäeva kui tunnistust Eesti, Läti ja Leedu kestvast ühtsusest, ühtekuuluvusest ja jagatud meelevõimele ning **austades** Balti Assamblee asutajate nägemust ja julgust ajaloolisel hetkel, mil Balti riigid olid värskelt taastanud oma õigusjärgse koostöö Euroopa vabade ja demokraatlike riikide seas,

mõistes, et seda aastapäeva saadab sügav geopoliitiline ebakindlus, Euroopas käiv sõda ja taasilmunud ohud demokraatiale ja vabadusele ning **kinnitades taaskord** Balti Assamblee kohustust viia oma pärandit edasi ja tugevdada Balti koostööd demokraatia, julgeoleku ning vaba ja elujõulise tuleviku kaitsmisel,

korrates, et mõistab ühemõtteliselt hukka Venemaa provotseerimata ja põhjendamatu agressioonisõja demokraatliku Ukraina vastu ning **rõhutades**, et Venemaa jätkuv sõda rikub jultunult rahvusvahelist õigust, põhjustab määramatuid inimkannatusi ja ohustab tõsiselt Euroopa kestvaid rahu ja julgeolekut,

kutsudes tungivalt Euroopa Liidu ja NATO liikmesriike tugevdama ja kooskõlastama Ukrainale vajalikku igakülgselt toetust, et peatada Venemaa jätkuv agressioon, tagada Ukraina suveräänsus ja territoriaalne terviklikkus ning kaitsta tema rahvast edasise hävingu ja kannatuste eest,

rõhutades tungivat vajadust sügavama kaitsekoostöö järele Balti riikide ning nende Läänemere-äärsete, Beneluxi ja Põhjamaade partnerite vahel tava-, küber- ja hübriidohtude vastu astumisel ning **korrates veelkord**, et tugev liitlaste heidutus ja eesliini kaitse, mida toetab püsiv USA sõjaline kohalolek, jäävad regiooni julgeoleku jaoks mõõdapääsmatuks,

toonitades veelgi tihedama Balti koostöö olulisust üha arvukamate hübriidohtude vastu võitlemisel regioonis valvsuse, kerkuse ning nutikate ja kooskõlastatud lahenduste abil, **rõhutades** samas, et vaenulikule tegevusele vastu astumine on muutunud osaks Balti riikide igapäevasest julgeolekureaalsusest ja seda tuleb teha ettevalmistatult ja meelevõimele, mitte hirmunult või üle reageerides,

avaldades heameelt Balti riikide 22. septembri 2026. aasta ühisdeklaratsiooni üle Rail Balticu küsimuses, mis kinnitab veelkord, et Rail Baltic on ühine strateegiline projekt ja oluline Euroopa investering julgeolekusse, sõjaväelisse liikuvusse, ühenduvusse ja konkurentsivõimesse, ning rõhutab Eesti, Läti ja Leedu jagatud pühendumist selle kooskõlastatud rakendamisesse realistliku ajakava kohaselt ning **kutsudes üles** edasisele kooskõlastatud ja ühisele tegevusele, et veelgi tugevdada Balti riikide piirkondlikku ühenduvust, julgeolekut, vastupanu- ja konkurentsivõimet,

rõhutades strateegiliselt elutähtsat vajadust jätkuvalt töötada idapartnerluse ja teiste riikidega, kes edendavad oma demokraatlikke püüdlusi ning **toonitades**, et nende demokraatliku vastupanuvõime

ja Euroopaga seotud tuleviku võimestamine on investering turvalisemasse, stabiilsemasse ja demokraatlikumasse Euroopasse,

avaldades heameelt Balti riikide allkirjastatud vastastikuse mõistmise memorandumile üle Balti maja (*Baltic House*) avamise kohta 2028. aasta Los Angelese olümpiamängudel,

tuues välja Balti Assamblee ja Balti Ministrite Nõukogu koostöös saavutatud olulisi edusamme, mis on aidanud kaasa ühiste Balti huvide tugevamale kooskõlastamisele ja paremale nähtavusele, **rõhutades** samas regulaarse poliitilise dialoogi edasise süvendamise, kooskõlastamise tugevdamise ja ühisprioriteetide tõhusa edendamise jätkamise väärtust regionaalsel, Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil,

kutsub Eesti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Läti Vabariigi parlamenti ja valitsust ning Balti Ministrite Nõukogu:

Balti riikide kaitsevõime edendamise ja tööstuse arendamise osas:

- seadma prioriteediks kaitsetööstuse arendamine ja lokaliseerimine Euroopa Liidus, eelkõige Balti riikides, et tugevdada regionaalset julgeolekut ja strateegilist vastupanuvõimet;
- kaasama riigisisesed kaitsetööstusühendused aruteludesse Balti riikide valitsustega, et tuvastada, milliseid toetusmeetmeid lisaks otsesele rahalisele abile on vaja vastupanuvõime, konkurentsi-võime ja kaitsetööstuse tugevdamiseks;
- tugevdama Balti riikide koostööd Euroopa julgeolekustrategia, Euroopa kaitsetööstuse programmi ja teiste programmide kasutamisel ühiste kaitsevõimeprojektide edendamiseks;
- leidma Balti riikide jaoks ühise lahenduse lahinguväljal haavata saanud sõdurite vastuvõtmiseks ja ravimiseks;

küberjulgeoleku ja digitaalse kaitsevõime osas:

- alustama tööd Balti küberväejuhatuse moodustamiseks, et tugevdada küberkaitsevõimet ja kooskõlastamist regioonis;
- alustama sünkroniseeritud küberjulgeoleku ohujahi õppuse kavandamist, et tugevdada kooskõlastamist, valmidust ja Balti riikide kollektiivset küberkaitsevõimet;
- tugevdama regionaalset küberkaitsekoostööd, toetades Balti riikide koondmeeskonna moodustamist õppustel Locked Shields ja Crossed Swords osalemiseks alates 2028. aastast;
- tugevdama Balti riikide küberkaitsekoostööd ühishangete ja küberohu kommertsluurevõimekuse jagatud kasutamise kaudu;
- alustama tööd küberandmete jagamise platvormi väljatöötamiseks, et tugevdada Balti riikide teabevahetust, olukorrateadlikkust ja kooskõlastatud küberkaitset;
- leidma üheskoos lahenduse erikoolituse pakkumiseks kodanikuhariduse õpetajatele ja professionaalidele, et tõsta nende tehisaru ja küberturvalisuse alaseid erialateadmisi, tugevdades nii viisi nende arusaamist mitmesugustest esilekerkivatest probleemidest;

tsiviilkaitse, kriisiohjamise ja piirijulgeoleku osas:

- jätkama tegevust Balti riikide ühise tsiviilkaitsemehhanismi väljatöötamisel, mis hõlmab praktilist kavandamist, parimate tavade vahetamist ja Balti riikide omavalitsuste piiriülest koostööd;
- kehtestama kooskõlastatud ja standarditud piiriületuskorrad kolmandate riikide kodanikele, et tõhustada ebaseaduslike piiriületuste ja võimalike ohtude tuvastamist kõigis Balti riikide piiripunktides;
- valmistama ette Balti riikide kava piirikontrollide tõhusaks rakendamiseks nii kriisilukordades kui suhtelise rahu perioodil ja selle ellu viima, sealhulgas töötades välja sarnase tasandi standarditud piirikontrollikorrad ja leides võimalused selliste probleemide lahendamiseks nagu ebapiisav maanteetaristu piiriregioonides ja ebapiisavad inimressursid;

- jätkama ühiste standardite rakendamist olukorrateadlikkuse tõstmiseks ja reageerimisvõimekuse suurendamiseks Balti riikide välispiiridel Euroopa piirivalvesüsteemi nõuete kohaselt;
- võttes arvesse regionaalseid nõrkusi ja erijooni, leppima kokku ühises reageerimises hübridohtudele Balti riikides;
- toetama programmide väljatöötamist, et õpetada välja tulevasi juhte, kellel on kodanikuühiskonna tegevuses osalemiseks ja sellesse kaasamiseks vajalikud oskused ning julgustada neid võtma juhirolli sõjaväe-, valitsus- ja ühiskondlikus sektoris;

sõjalise hariduse, väljaõppe ja uurimistöö valdkonna koostöö osas:

- alustama arutelusid Balti riikide kaitseuringute, strateegiliste vaatluste, parimate tavade analüüsimise ja järelevalve oivakeskuse asutamiseks;
- tuvastama ühiselt asjaomase piirkondliku koostöö jaoks prioriteetsed julgeoleku ja kaitseuringute uurimisvaldkonnad;
- viima sisse Balti riikide ja Põhjamaade ühise sõjauuringute koostööraamistikku;
- toetama valitsus- ja haridusasutuste ühiseid uurimisprojekte uuenduslike kaitselahenduste ja strateegiate otsimiseks;
- toetama ühiste koolituskursuste ja seminaride korraldamist Balti riikide valitsus-, parlamendi- ja tsiviilasutustele, et toetada ühtset lähenemist riigikaitsele;
- soodustama koostööd kõigi kolme Balti riigi sõjaliste ja haridusasutuste vahel, samuti ministeeriumite ja riigikaitseakadeemiade vahel, et ehitada üles ühised laiapindse kaitse raamistikud;
- looma riigikaitsekursuste õpilasvahetusprogramme;
- töötama välja platvormi Balti riikide ja Põhjamaade laiapindse kaitsehariduse ja sõjaväeteenistuse süsteemide järjepidevaks võrdlemiseks ja arutamiseks;
- viima läbi Balti riikide ja Põhjamaade sõjaväeteenistuse süsteemide tervikliku analüüsi, et tuvastada parendamist ja ühtlustamist vajavaid valdkondi;
- tegelema õppurite liikuvuse parendamisega Balti sõjaväelistes haridusasutustes;
- tegelema takistuste kõrvaldamisega Balti riikide ühiste sõjaliste õppekavade ja teiste haridusalaste ühistevõimete teel;
- alustama arutelusid Balti riikide sõjaväelise hariduse õppekavade ühtlustamiseks;
- looma Balti riikide kaitseharidusplatvormi Eesti, Läti ja Leedu vahel materjale ja kogemuste jagamiseks;

Balti energeetikastrateegia väljatöötamise osas:

- arvestades geopoliitilise ohu taset regioonis, viima läbi ühiseid ohuhindamisi ja kooskõlastatud vastupanuvõime tõstmise meetmeid Balti riikide energeetikas;
- tegelema ülekandesüsteemi investeeringute parema kooskõlastamisega ning ühiste situatsiooni- ja jagatud tasakaalustavate reservide loomisega, et kasutada ära Balti riikide sünkroniseerimisest tõusnud hüvesid;
- ühendama rahastuse ja seadma prioriteediks kõrgepinge alalisvoolu (HVDC) ühendused ja regionaalsed tugevdavad meetmed Läänemere energiaturu Euroopaga ühendamise kava raames;
- seadma prioriteediks ühtlustatud ülekoormuse reguleerimise, võimsuse jaotamise ja päevasisesed turud, et võimaldada Balti riikide tõhusat piiriülest kaubandust;
- rõhutades vajadust pideva regionaalse koostöö järele BRELL-i järgsel sünkroniseerimise perioodil, arendama ühist tegevust võimearenduseks, et kaitsta Balti riikide elektriturgu Balti energeetikastrateegia raamistikus;
- püüdma luua jagatud LNG terminale, ujuvterminale ja torujuhtmete koostalitlusvõimet, et tagada Balti regioonis turvaline tarne ja madalamad kulud;
- Balti energeetikastrateegia raamistikku kaasama ja välja töötama ühise tegevuskava sõltuvuse vähendamiseks importgaasist, sealhulgas kohaldades ümber olemasolev gaasitaristu ja mõistes

vesiniku tulevikurolli olemasolevas gaasitaristus, tagades samas, et gaasihoidlate käitamisel võetakse arvesse julgeolekukaalutlused, et mitte lasta kaubanduslikel huvidel õõnestada strateegilist vastupanuvõimet;

Rail Balticu projekti elluviimise koostöö osas:

- tõhustama tööd ennustatava EL-i rahastuse tagamiseks 2028–2034 mitmeaastasest finantsraamistikust, mis on oluline Rail Balticu projekti elluviimise tagamiseks;
- Rail Balticu projektist kokkuvõtet tehes töötama välja Balti riikide kogu sõjalist ja tsiviilkaitsetaristut ühendava kiudoptilise võrgustiku eksklusiivse digitaalse selgroo;

digikoostöö, koostalitlusvõime ja innovatsiooni tugevdamise osas:

- tegelema Balti riikide piiriülese andmevahetuse tõhustamisega;
- leppima kokku 3B ühistes andmestandardites, vahetamisele kuuluvate andmete loeteludes ning tagama andmete vahetamise ja koostalitlusvõime juba olemas olevate eri platvormide kaudu või rajades ühise platvormi, kasutades Rail Balticu projekti digikoostalitlusvõime katselavana;
- kasutama Balti digiarengu agentuuride foorumit (*Baltic Digital Development Agencies Forum*) strateegilise dialoogi ja kogemuste vahetamise platvormina digitaalsete avalike teenuste, piiriülese andmevahetuse, pilveteenuse strateegiate ja küberjulgeolekukaalutluste teemal;
- edendama andmete ühekordse küsimise tehnilise süsteemi (*Once-Only Technical System*, OOTS) tõhusat rakendamist edukate pilootprojektide ja struktureeritud tõendusmaterjali vahetamise mehhanismide väljatöötamise ning Balti riikide tõelistel piiriülestel e-teenuste kasutusjuhtumitel põhinevate ühistsenaariumide kujundamise kaudu;
- tugevdama Balti riikide koostööd e-identimise (eID) ja Euroopa digiidentiteedikukru (EUDI) valdkonnas, sealhulgas uurides võimalusi ühiseks rakendusprojektiks;
- tugevdama Põhjamaade ja Balti riikide eID alast koostööd vastava projekti raames (*Nordic-Baltic eID Project*, NOBID), et saavutada e-identimise ja sellega seotud lahenduste tehnoloogiline koostalitlusvõime;
- tuvastama ühised vajadused ja prioriteedid seoses tehisaru gigatehaste ja asjaomaste EL-i projektidega;

tervishoiu ligipääsetavuse, uurimistöö ja innovatsiooni osas:

- moodustama Balti meditsiinalaste ühishangete tööühma, kusjuures igas Balti riigis määratakse ametisse riiklik koordineerija, kelle ülesandeks oleks välja töötada ühine oluliste ravimite, meditsiinitarvikute ja tegevussuuniste loetelu;
- leppima kokku ühises Balti riikide seisukohas ja ühendama jõupingutused, et tagada väikese rahvaarvuga riikides taskukohane ja jätkusuutlik ligipääs harvikaiguste ravile EL-i esmatähtsate ravimite määruse raames;
- tihendama Balti riikide koostööd haiglareformide edendamisel ja ühtlustamisel, parendades tõhusust, hoolduse kvaliteeti ja süsteemi vastupanuvõimet kogu regioonis;
- tegelema terviseandmete laiaulatusliku vahetamise tagamisega, viies sisse uusi andmekategooriaid ja töötades välja ühiseid lahendusi kooskõlas Euroopa terviseandmeruumi määrusega, sealhulgas tagama rahastuse Balti riikide tasandi pilootprojektide ja kooskõlastatud jõupingutuste kaudu ja vähendama rahalist survet riikidele eraldi;
- alustama arutelusid ühiste Balti magistriõppe ja doktoriõppe kavade väljatöötamiseks tervishoiuökonomika valdkonnas, et lahendada spetsialistide puudujäägi probleem ülikoolide tasandil ja tugevdada erialateadmisi regioonis akadeemilise koostöö kaudu;
- ühtlustama biopanga standardeid Balti riikides, et ületada takistused uurimistöös, suurendada andmete võrreldavust ja võimaldada tõhusamat piiriülest teaduskoostööd;
- eraldama piisava rahastuse täismöödus teostatavusuuringu õigeaegseks teostamiseks CERN-i Baltimaade koostöörühma ja CERN-i ühisalgatusena hadronteraapiakeskuse asutamiseks Balti riikidesse;

tervise, heaolu ja ennetustöö edendamise osas:

- kehtestama Balti riikides kooskõlastatud poliitilise lähenemisviisi alkoholi, tubaka ja teiste sõltuvust tekitavate ainete kättesaadavusele, reklaamimisele ja hinnakujundamisele, et vähendada kahjulikku tarbimist ja parendada rahvatervishoiu näitajaid;
- tugevdama koostööd vaimse tervise parendamiseks regioonis, mis hõlmab inimõigustepõhise lähenemisviisi kasutuselevõttu, tõstes esiplaanile toimivad psühhosotsiaalsed sekkumised ja lõpetades investeeringud segregeeritud psühhiaatrilistesse asutustesse, kooskõlastades piiriülest tegevust, vahetades aktiivselt parimaid tavasid ja edendades ühtlustatud õiguslast koostööd Balti riikide vahel;
- võitlema soolise ebavõrdsusega vaimses tervishoius, selgitades välja Balti riikides naisi ja tüdrukuid mõjutavad peamised riskitegurid ning tegeledes nendega;
- töötama välja Balti riikide ühise lähenemisviisi some kasutamise reguleerimiseks ja piiramiseks alla 16-aastaste laste seas, et paremini kaitsta nende vaimset tervist ja heaolu;
- seadma prioriteediks väikelaste tervise ja arengu, tuginedes rahvusvaheliselt tõestatud faktile, et see kujutab endast kõige suurema ühiskondliku ja majandusliku tasuvusega investeeringut, edendades investeeringuid, mis katavad söeluuringuid, vaktsineerimisist, toitumist, vaimset tervist, arenguseiret ja vanemate toetamist, et tagada igale lapsele Balti riikides õiglased ja kesklikud võimalused;
- ühiselt uurima ja analüüsima tervena elatud aastate regionaalarengu näitajaks seadmise teostatavust ning kehtestama ühiseid eesmärges tervena elatud aastate arvu suurendamiseks, arvestades, et see näitaja ühendab endas tervishoiu-, haridus-, sotsiaal- ja majanduspoliitika tõhususe ja peegeldab regiooni pikaajalist vastupanuvõimet;
- sisse viima tervise kui ühiskondliku väärtuse põhimõtte, tagades, et kõiki tervishoiupoliitika ja rahastamise otsuseid, sealhulgas uusi ravimeid ja tervisetehnoloogiasid, hinnatakse Balti riikides nende pikaajalise ühiskondliku ja majandusliku tulemuslikkuse vaatenurgast, kasutades raamistikku, mis põhineb konkreetsetel näitajatel, nagu tervena elatud aastad, tööjõu osalemine ja tootlikkus, ema ja lapse tervise näitajad, välditav haiglaravi ja regionaalne ebavõrdsus tervishoius;

demograafilise vastupidavuse, sotsiaalpoliitika ja kaasatuse osas:

- tuvastama Balti riikide regionaalse koostöö prioriteetsed valdkonnad viljakusnäitajate toetamiseks ja tugevdamiseks kooskõlastatud poliitiliste lähenemisviiside ja ühisalgatuste kaudu;
- tegelema emaduslõivuga Balti riikides kooskõlastatud uurimistegevuse ja poliitikameetmete kaudu, et vähendada selle mõju tööhõivele, sissetulekule ja soolisele võrdõiguslikkusele;
- arutama ja tuvastama Balti riikide võimalikke koostöövaldkondi, et leevendada praeguste kriiside mõju vaestele ja kaitsetutele rahvastikurühmadele, pöörates erilist tähelepanu hädaolukordadeks valmisoleku ja vastupanuvõime tugevdamisele, teabe ja parimate tavade jagamisele ning regulaarse kooskõlastamise ja teabe vahetamise raamistiku loomisele;

kliimamuutusest rahvatervishoiule tuleneva mõju leevendamise osas:

- looma ühise Balti kliima- ja terviseandmete süsteemi, et tuvastada olemasolevad ja puuduvad prioriteetsed andmed, toetada teaduspõhist tegevust keskkonnast tingitud terviseriskide vähendamiseks ning hoiatada õigeaegselt kuumalainete ja teiste kliimaga seotud ohtude eest;
- tugevdama regionaalset koostööd kliimaga seotud terviseriskide seires ja uurimises, et toetada tõenduspoliitika poliitikakujundamist ja paremini kaitsta kaitsetuid rahvastikurühmi;
- moodustama Balti riikide ühise valdkondadevahelise kliima ja tervishoiu tööühiku, tuues selleks kokku olemasolevad valdkondlikud rühmad ja võrgustikud ning kooskõlastades nende tegevust, et tugevdada koostööd, ühtlustada prioriteedid ja töötada välja kooskõlastatud vastused kliimaga seotud tervishoiuprobleemidele;

- ühtlustama kliimaga seotud rahvatervishoiusuuniseid Balti riikides, et tagada ühtlane, teaduspõhine kommunikatsioon kuumarabanduse ja siirutajatega levivate haiguste ennetamisel ning äärmuslikeks ilmastikutingimusteks valmisolekul;
- välja töötama Balti standardid ja parimad tavad haiglate valmiduse, elutähtsa taristu toimepidevuse ning kuumalainetele, üleujutustele ja energiakatkestustele kui hädaolukordadele kooskõlastatult reageerimise tugevdamiseks;
- vastu võtma ühise Balti riikide seisukoha, nõudes roheleppe ja taristuinvesteeringute tervisemõjude hindamist ning tugevdama kooskõlastamist keskkonna ja tervishoiuga tegelevate ministeeriumide vahel, et tervishoiukaalutlused poliitikakujundamisesse lõimida;
- läbi viima Balti riikide ühisuurimuse regionaalse põhjavee haldamise teemal, et tugevdada veega kindlustatust, toetada maavarade kestlikku kasutamist ja suurendada vastupanuvõimet kliimamuutustele;

elurikkuse, ringmajanduse ja rohepöörde osas:

- looma formaadi Balti riikide regulaarse koostöö tagamiseks ELi elurikkuse strateegia aastani 2030, kaasa arvatud looduse taastamise määruse rakendamisel;
- leppima kokku ühistes prioriteetides ja võimalikes koostöövaldkondades turbaalade säilitamisel, taastamisel ja majandamisel Balti riikides;
- töötama ühiselt välja ettepanekud Balti riikide rohepöörde elluviimise rõhuasetuse nihutamiseks peamiselt tööstuskeskselt lähenemisviisilt inimkesksemale, pöörates rohkem tähelepanu ühiskonna harimisele;
- looma majanduslikult kestliku ringlussevõtmise lahenduse kokkukogutud tekstiilitoodete jaoks Balti riikides;
- võtma kasutusele Balti riikide ühtlustatud lähenemisviisi toodete taaskasutamiseks ja parandamiseks ning nende uuesti kasutamiseks regionaalsel turul;

keskkonnaseire ja ja uurimistöö valdkonna koostöö osas:

- propageerima võrreldavate ja ühilduvate keskkonnaseireandmete kasutamist, et tugevdada olukorratundlikkust Balti riikides;
- looma ühised seiremehhanismid ja Balti tasandi eelhoiatus- ja prognoosisüsteemid, lõimides keskkonnaseire- ja prognoosivõimekused, et võimaldada riskide varasemat tuvastamist ning valmidust ja reageerimist piiriülesele saastele Balti riikides;
- looma Balti riikide ühendatud seirevõimekuse ühistaristu, ühiste metoodikate ja ühendatud tehniliste erialateadmiste arendamise teel, et tegeleda uute ohtlike ainetega ja viia läbi jõgede ja järvede seiret reaalsel tasemel;
- laiendama ühiseid teadusuuringute programme ja pilootalgatusi Balti riikides, et testida uenduslikke keskkonnaseire lähenemisviise, toetades samas arenenud seiretehnoloogiate väljatöötamist, kasutuselevõttu ja laiendamist;
- võtma kasutusele ühtlustatud Balti riikide lähenemisviisi metsatervise seireks metoodikate ühtlustamise, metsatervise näitajate jagatud platvormi loomise ja püsiva regionaalse koostööstruktuuri moodustamise kaudu;
- tugevdama Balti riikide kooskõlastatud lähenemisviise ja ühiseid teadusuuringuid, et paremini lõimida mageveekogude ja mere seire, sealhulgas parendades andmete ühtsust esilekerkivate survetegurite osas, nagu näiteks veelune müra ja mikroplastid;
- töötama välja ühise Balti riikide tegevuskava ÜRO säästva arengu eesmärkide saavutamiseks;

kooskõlastatud ja jätkusuutliku linnaarenduse osas:

- tugevdama Balti riikide vahelist kooskõlastamist strateegiliste territoriaalsete probleemide osas, töötades välja jagatud tööriistu, andmesüsteeme ja hindamisraamistikke, et toetada kestlikku liikuvust, kliimamuutustega kohanemist ning maismaa- ja merealade lõimitud planeerimist;

- tugevdama Balti riikide koostööd kompaksete linnaarendamisstrateegiatega kooskõlastamiseks EL-i õigusraamistike ja poliitikaeesmärkidega;
- kiirendama koostööd Läänemeremaade visiooni ja strateegiatega võrgustiku (*Vision and Strategies Around the Baltic Sea*, VASAB) visiooni 2040 ning Läänemere Linnade Liidu raames, ajakohastades VASAB-i võrgustikku ja tugevdades lõimitust partneritega Põhjamaades;
- algatama Balti riikide tasandil arutelu regionaalse koolitus- ja koostööplatvormi loomiseks linnade planeerimiseks, et tugevdada teadmiste vahetamist, suutlikkuse arendamist ja linnade kooskõlastatud arendust regioonis;

hariduse, teaduse, innovatsiooni ja oskuste arendamise osas:

- asutama Balti Teadusfond regionaalse teaduskoostöö edendamise vahendina;
- töötama välja ühise Balti raamistiku tehisaruvastutustundlikuks kasutamiseks hariduses, kehtestades ühised pühimõtted inimjärelvalve, läbipaistvuse, terviklikkuse, privaatsuse, turvalisuse ja kaasamise kohta;
- välja töötama Balti riikide ühised tehisaruvastutuse kirjaoskuse ja pädevuse standardid õpilastele ja pedagoogidele, milles praktilised oskused on ühendatud kriitilise mõtlemise, eetika ja akadeemilise aususega;
- andma tehisaruvastutuselevõtmisel eelisseisundi pedagoogidele ühiskoolituse, kutsevõrgustike ja parimate tavade vahetamise kaudu Balti riikides;
- looma Balti riikide ühise tehisaruvastutuse pädevuse ja uurimistöö platvormi uurimistöö edendamiseks, tehisarutööriistade hindamiseks ja regionaalse innovatsioonivõimekuse tugevdamiseks;
- tugevdama Balti riikide keelte ja kultuuriväärtuste kaasatust tehisaruvastutuse keeletehnoloogiate, andmetike ja kultuurikohaste tehisarutööriistade ühise väljatöötamise kaudu;
- välja töötama ühised seisukohad seoses tehisaruvastutuse kasutamisega hariduses ja teadusuuringutes ning tegema süstemaatilisemalt koostööd partneritega Põhjamaades ja Kesk-Euroopas ning Euroopa Komisjoniga, kasutades Balti riikide kogemusi Euroopa standardite loomisele kaasaaitamiseks ja õppides naaberriikide kogemustest;
- seadma prioriteediks ELi Horisondi olemasolevate ühiste uurimisprojektide jätkamise ja laiendamise, et tagada järjepidevus, maksimeerida mõju ja tugevdada pikaajalist regionaalset teaduskoostööd;
- algatama ühiseid uurimisprojekte eesmärgiga mõista, kuidas tõhusalt propageerida Balti riikide üldsuse seas teadust ja selle ühiskondlikku väärtust;
- korraldama korra aastas kohtumise Eesti Vabariigi Haridus- ja Teadusministeeriumi, Läti Vabariigi Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Leedu Vabariigi Haridus-, Teadus- ja Spordiministeeriumi vahel, et vahetada teavet kutse- ja keskhariduse teemal ning kooskõlastada poliitikaalgatuste rakendamist, et tegeleda kõrghariduse lõpetajate ebapiisava arvuga, kutseoskuste mittevastavusega tööturu vajadustele ja sugudevahelise tasakaalu puudumisega loodus- ja täppisteaduste ning tehnoloogia (LTT) valdkonnas;
- tegema üheskoos kindlaks tööjõu puudujäägiga valdkonnad Balti riikides ja töötama välja regionaalsed lahendused kutse- ja tehnikahariduse arendamisel nende lahendamiseks;

Balti identiteedi ja rahvusvahelise nähtavuse tugevdamise osas:

- edendama kultuuri põhialuseid ja olulisust Balti riikide julgeoleku ja vastupanuvõime nurgakivina, töötades välja poliitikaid, mis seavad kultuuri kesksele kohale, tagades selle loimimise kõigisse riigi struktuuridesse;
- korraldama Balti keti pärandile ja olulisusele pühendatud iga-aastasi konverentse, kus käsitletakse erinevaid teemasid, eesmärgiga tugevdada Balti koostööd ja identiteeti jagatud ajaloolise mälestuse kaudu;
- eraldama vajaliku rahastuse valdkondadevaheliste ürituste ettevalmistamiseks ja korraldamiseks Balti keti 40. aastapäeva tähistamiseks 2029. aastal;

- viima ellu Balti riikide ühisalgatust, mille eesmärk on tagada noorematele põlvkondadele köitvas vormis ligipääs Balti riikide ajaloolisele mälule;
- toetama Balti maja (*Baltic House*), Eesti, Läti ja Leedu ühist Balti paviljoni 2028. aasta Los Angelese olümpia- ja paraolümpiamängudel, kui ühist platvormi Balti riikide kultuuri, spordi ja innovatsiooni esitlemiseks maailma üldsusele ning Balti riikide rahvusvahelise tegevuse nähtavuse edendamiseks;
- tugevdama Balti riikide kooskõlastatud rahvusvahelist reklaamimist prioriteetsetel turgudel ühise narratiivi kaudu, kujutades Balti riike ühe ligipääsetava sihtkohana, mis ühendab kolme eriilmelise rahvuse kogemust;
- toetama suuremat liikuvust ja turismi Eesti, Läti ja Leedu elanike hulgas, tutvustades teisi Balti riike huvitavate ja hõlpsasti ligipääsetavate sihtkohtadena, arendades ühiseid kultuuri ja turismiga seotud pakumisi ning tugevdades inimestevahelisi kontakte ja teadlikkust Balti riikide jagatud kultuuriruumist;
- tugevdama Balti riikide praktilist turismialast koostööd, laiendades ühist turustamistegevust, piiriüleseid turismitooteid ja -marsruute, üritusi ja koostööd rahvusvaheliste reisikorraldajatega;
- tihendama koostööd Põhjamaade, Poola ja teiste partneritega Läänemere ääres turismi, kultuuri ja loovtööstuste valdkonnas, sealhulgas heade tavade vahetamise, ühisprojektide ja -toodete väljatöötamise ning kooskõlastatud rahvusvahelise propageerimise kaudu.

Tallinn, 23. oktoober 2026